

ÅSE CLASSON HAR ORDET



Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden



Resan måste vara en del av målet

När det gäller projektet Service i samverkan är resan de processer som ska leda till att lokalsamhället, det vill säga människor, föreningar och företag, inkluderas i samhällsutvecklingsprocessen med målet nya servicelösningar.

Åse Classon Ordförande i Riksorganisationen

Hela Sverige ska leva, samt i styrgruppen

för Service i samverkan. Foto: privat

Det handlar inte alltid om nya pengar som ska tillföras utan att vi använder de skattepengar vi har på ett smartare sätt så att människor kan få så mycket service som möjligt för de pengar som finns i systemet.

De som bor i ett lokalsamhälle är experter på vad som behövs för att bygden ska utvecklas på bästa sätt. Självklart kräver detta hållbara lösningar så att dessa inkluderas i processer. Ska Hela Sverige utvecklas långsiktigt och hållbart måste den lokala nivån vara med.

I Agenda 2030 beskrivs målsättningen ”att städer och bosättningar ska göras inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara genom att bland annat främja positiva ekonomiska, sociala och miljömässiga kopplingar mellan stadsområden, stadsnära områden och landsbygdsområden genom att stärka den nationella och regionala utvecklingsplaneringen”.

Ska regionala utvecklingsplaner och strategier bli hållbara så måste den lokala nivån inkluderas. Vi hoppas att vi med vårt projekt kan bidra genom att visa på en metod som skapar en inkluderande samhällsutveckling.

Vana att hjälpa till

I de svenska landsbygderna är man van sedan lång tid tillbaka att hjälpa till med samhällsservice i olika former, till exempel sköts 40 000 av 50 000 mil svenska vägar på ideell basis i vägföreningar, och tusentals fiberföreningar har fixat fiber till bygderna.

Den viktigaste processen sker lokalt men även på nationell nivå är det viktigt att vi samverkar för att skapa samsyn och gemensamma visioner. Genom projektet har vi goda relationer med olika myndigheter och verk. Vi ska inte ta över ansvaret, men vi vill vara delaktiga i planering och genomförandet av nya lokalt anpassade servicelösningar i samverkan och vi hoppas att projektet kan ge inspiration och kunskap till andra som vill utveckla landet!

NYHETSBREV 4. SERVICE I SAMVERKAN MAJ 2019.

I det här nyhetsbrevet från Service i samverkan besöker vi kommunerna Ludvika och Ljungby.



PROJEKTET JUST NU.



”Vi utforskar – vi bygger relationer – vi medskapar – vi bygger lokal kapacitet – vi testar nytt – vi dokumenterar och vi sprider.”

Claes Becklin, Projektkoordinator Service i samverkan.

Foto: Mia Dansdotter

Våren är här men fortfarande ligger snön kvar och ny kommer i många delar av landet. Vi brukar kolla av väderläget vid våra regelbundna videomöten i projektet innan vi delar erfarenheter och lär oss av varandra. Vi tov som jobbar i projektet finns ju från Arvidsjaur i norr till Älmhult söderut.

Det är ett drygt halvår kvar av produktivt arbete i projektet för processledarna i de elva kommunerna. Det märks tydligt stressen ökar och att alla vill leverera enligt målen i projektet. Fokus nu är på bygget av den kommunala samverkansplattformen för service och att få till en servicelösning i alla kommuner.

Vi lägger också mycket tid på att tänka och planera hur vi tar vidare alla erfarenheter och den nya kunskap vi erövrat under projektet. Hur ska vi samla erfarenheterna från den lokala, kommunala och regionala nivån så att andra kan ta del av dem? Tankar finns på en kunskapsbank som andra lokala grupper och kommuner kan ta del av och utnyttja i sitt arbete med serviceutveckling på landsbygden. Vi har startat det arbetet och kommer att möta kommunerna i Region Jönköping för att testa vad de tycker om det vi har samlat på oss i projektet och utforska deras behov.

Vi har också bestämt datum och program för vår **spridningskonferens den 16 oktober**. **Inbjudan är på väg ut, men spara datumet! Nästa nyhetsbrev som är planerat innan sommaren kommer att handla om Storuman och Älvdalen.** När projektet är avslutat så hoppas vi att vi gjort lite skillnad, men arbetet med att utveckla och bevara servicen för boende och företagare på landsbygden kommer nog att fortsätta en lång tid framöver! Det vi vet är att Hela Sverige ska leva kommer att fortsätta på den inslagna vägen!

Hela Sverige ska leva. Stortorget 7, 111 29 Stockholm. Telefon: 010-489 13 50. E-post: info@helasverige.se



LUDVIKA KOMMUN

ERIK ODENS.

Näringslivschef Ludvika kommun

Antal invånare: 26 937

Befolkningstäthet: 18,08 inv/km²

Yta: 1647,77 km²

Andel som bor på landsbygden: Ungefär en
tredjedel bor utanför Ludvika och Grängesberg

Politisk majoritet: (S) + (M) + (L) + (KD)



Erik Odens, näringslivschef Ludvika kommun *Foto: privat*

Hur arbetar ni idag med service och tillväxt i Ludvika kommun?

Den nya majoriteten i kommunen har tagit fram ett nytt politiskt program med tre strategiska mål:

- Barn och unga
- Arbete och näringsliv
- Livsmiljö

Ett av de kommunövergripande målen ”En bra kommun att leva och bo i” tar upp punkter som ökat bostadsbyggande, inrättande av medborgarkontor och servicepunkter i olika delar av kommunen för att säkerställa god service, fortsatt utveckling av Fredriksberg och Grängesberg och utökad samverkan med föreningslivet för att förbättra folkhälsa och livskvalitet.

En ny landsbygdsstrategi kommer också inom kort att beslutas av kommunen.

Hur samverkar ni idag med näringslivet och föreningslivet?

Kommunens landsbygdsutvecklare, Lena Kansbod, och jag från kommunen har regelbundet ”Landsbygdsfrukostar” där vi har dialog med företagare på landsbygden och föreningslivet för att se hur vi kan samverka. Vi har också träffar med GBI, Grangärdebygdens intresseförening, den nystartade Fredriksberggruppen där syftet är att stärka samhällsnyttan, servicen och öka attraktionskraften.

I Saxdalen 15 km väster om Ludvika lades skolan ner för några år sedan och det har skapat en stor lokal aktivitet på orten hur den kan utvecklas för de drygt 600 personer som bor där. Till exempel så har intresseföreningen påbörjat arbete med en lokalekonomisk analys, LEA, för att se vilka resurser som finns på orten.

Tillsammans med Visit Dalarna som ägs gemensamt av Dalarnas femton kommuner

NYHETSBREV 4. SERVICE I SAMVERKAN MAJ 2019.

så arbetar vi med att utveckla besöksnäringen med den potential som finns på flera platser i kommunen.

Har ni några spännande landsbygdsprojekt på gång i kommunen just nu?

Vid Bysjön ca två mil utanför Ludvika planeras nu nybyggnation av en helt ny Ekoby. Där kommer ett 30-tal familjer kunna bo med social gemenskap och gemensamma anläggningar. Projektet är ett samarbete med högskolan i Dalarna. Kommunen hade redan en detaljplan för området så det har underlättat planeringen.

Vilka stora arbetsgivare finns i kommunen?

Från Ludvika, som är en tillväxtkommun, exporteras ca 65% av värdet som produceras här, till skillnad mot hela riket där snittet är drygt 50%. Här finns modern teknologi, forskning och utveckling. ABB, STRI, och High Voltage Valley gör att Ludvika är ett internationellt centrum för kraftöverföring. Här finns också Spendrups, ett av Sveriges största bryggerier, och Säfsen Resort, som har fått "TRIP Global Award", för en av de fem bästa upplevelserna i Sverige för utländska besökare.

Något övrigt från kommunen?

I år är det 100 år sedan Ludvika fick stadsprivilegier. Vi kommer att fira det under hela året med en massa evenemang i kommunen. Det blir till exempel kungabesök på nationaldagen den 6 juni, stadsfestival och en mängd övriga evenemang. Så välkomna till Ludvika kommun! <http://ludvika100.se/>



Foto: Ludvika kommun



Ludvika blir stad 1919. Foto: Ludvika kommun



Foto: Ludvika kommun

MATS ERIXON.

Ordförande för
Hela Sverige ska leva Dalarna



Mats Erixon, ordförande för Hela Sverige ska leva Dalarna.

Varför är ni med i pilotprojektet

Service i samverkan?

För oss i Dalarna blev det naturligt att anmäla vårt intresse att delta i "Service i samverkansprojektet" eftersom vi haft många projekt inom Dalarnas Landsbygder och ser betydelsen av en framväxande och fungerande service som också skapar inflyttning och därmed tillväxt.

I Dalarna pågick samtidigt en "fibrieringsvåg" bl.a. i Älvdalens kommun där man utför fiberutbyggnaden i byarna genom att det bildades fiberföreningar som vill äga sina lokalnät.

Ludvika kommun och Smedjebackens kommun hade också hamnat utanför de områden som skulle få ta del av LLU-pengar – (Lokalt Ledd Utveckling).

Hur har ni arbetat med service

på landsbygden tidigare?

Hela Sverige ska leva Dalarna har vid sina möten alltid några temaaktiviteter som handlar om landsbygdsutveckling och vi vill lyfta fram behovet av en god landsbygdsservice.

I Älvdalens kommun saknades också en *serviceplan* som beskrev vilken service man önskade ute i byarna. Älvdalens kommun bestämde också när man gick in i projektet att Älvdalens Kommunbyråd och "Service i Samverkan" skulle samverka i framtagandet av serviceplanen.

Vad har ni för förväntningar på projektet?

Hela Sverige ska leva Dalarna vill ta ansvar och erbjuda kommunerna möjligheten att

delta i "Service i Samverkan" projektet, för att hjälpa till att se att hela Dalarnas landsbygd lever och utvecklas. Ludvika nappade på att bli med och just nu utvecklas ett samarbete också med Smedjebackens Kommun genom SAMMARKAND AB.

Förväntningarna är höga i Dalarna och erfarenheterna från projektet kommer vi att implementera i alla våra 15 kommuner.

Vi vill också i Service i samverkansprojektet se några pilotprojektlösningar från Älvdalen och Ludvika kommuner födas, och utvecklas till användbara servicelösningar i våra bygder.

Vilka andra frågor arbetar ni med nu?

Vi arbetar med att stimulera fram fler kommunbyråd i våra kommuner, vi har idag nio kommunbyråd, men i vissa kommuner saknas också landsbygdsutvecklare.

Vi arbetar just nu för att ansöka om mera projektmedel från Tillväxtverket för att kunna delta i konkretiseringen av de framtagna utvecklingsförslagen som kommer ut av det pågående "Service i Samverkan".

PABLO RAVANAL.

Processledare i Ludvika

Varför arbetar du med pilotprojektet

Service i samverkan i Ludvika kommun?

Efter 30 år av storstadsliv flyttade jag med familjen ut på landet, till Nyhammar i Ludvika kommun. Det fick mig att få upp ögonen för våra stora möjligheter och utmaningar som vi har på landsbygderna. Detta arbete som processledare gav mig möjligheten att arbeta med landsbygdsfrågor och det är ett privilegium att påverka levnadsvillkoren och få traktens byar att utvecklas och växa.

Min entreprenöriella bakgrund och ideella engagemang gjorde att jag kunde ha förståelse för vad som efterfrågas i projektet. Däremot var det spännande att få arbeta med frågorna kring kommersiell service, eftersom just dessa områden var nya för mig. Viljan att lära mig mer om kommunens möjligheter och chansen att arbeta nära lokala utvecklingsgrupper och föreningar lockade mig starkt till projektet.

Hur går arbetet i Ludvika kommun?

Tillsammans med vår referensgrupp som består av Ludvika kommun, Näringslivs-bolaget Samarkand2015 AB och Grangärdebygdens Intresseförening, har projektet nu hittat sina former, sin metod, och vi följer vår arbetsplan. Vi har satsat på konkreta insatser i nära samverkans-process med lokala utvecklingsgrupper. Detta har bl.a. lett till att projektet varit med och startat ett föreningsdrivet byabibliotek i en tidigare nedlagd skola i Saxdalen. Vi finns även som



Pablo Ravanal, processledare i Ludvika kommun. Foto: Carolina Ruch

processtöd för genomförandet av en så kallad LEA (Lokalekonomiskanalys) i samma by. Det har varit en spännande process som givit ny kunskap om lokala förutsättningar och arbetet är nu i sluttampen. Snart har vi analys- och visionsunderlaget klart.

Det har inte varit svårt att arbeta med föreningarna, men deras behov och lösningar har inte direkt varit inom ramen för just de kommersiella serviceslag vi känner i dag.

En viktig del i arbetet har även varit att arbeta med metod för flernivådialoger och strukturskapande insatser som lever kvar och kan förstärkas också efter projektavslut. Här har vi arbetat med Centrumträffar som modeller för dialog samt byarnas mobiliserings-processer.

Hur ser dina förväntningar ut inför 2019?

Målet är att skapa en modell för landsbygdernas möjlighet till kommersiell struktur för lokalt serviceutbud. Som möjliggör framtagningen av nya servicelösningar i framtiden och som har relevans och fyller behov hos byborna.



LJUNGBY KOMMUN

MARIA KRISTIANSSON.

Landsbygdsutvecklare Ljungby
kommun

Antal invånare: 28 297 (2018)

Andel som bor på landsbygden: Knappt 50 %

Befolkningstäthet: 14.18 inv./km²

Yta: 1 995 km²

Politisk majoritet: (M) + (C) + (KD) + (L)

Hur arbetar ni idag med service på landsbygden i Ljungby kommun?

Jag började som ny landsbygdsutvecklare på 100% i slutet av augusti 2018. Tjänsten hade då varit vakant ett tag och dessförinnan hade ansvaret växlat mellan olika personer och tjänstgöringsgrad så det fanns en hel del att ta tag i.

Det första var att ta fram en ny verksamhetsplan för varuförsörjning och att åka ut och prata med samtliga lanthandlare i Ljungby kommun. Ett förslag till höjd ersättning för hemsändningsuppgiften togs



Maria Kristiansson

landsbygdsutvecklare i Ljungby kommun.

Foto: privat

fram och beslutades politiskt i december 2018.

Vi har tyvärr bara 6 lanthandlare kvar och vi försöker göra vad vi kan för att de ska kunna fortsätta utveckla sin verksamhet. Det är tydligt hur samtliga lanthandlare under åren kommit att bli en viktig del av servicen på landsbygden med all kringsservice som erbjuds förutom livsmedel. Café och social mötesplats, drivmedel, paketutlämning, turistinformation, spel, apotek, systembolag, bibliotek, kontorshotell m.m. Med tanke på kommunens och regionens satsning på ökad turism och hållbara transportsätt som cykel och vandring kommer lanthandlarna att bli ett viktigt nav i den form av service som efterfrågas. Som exempel kan nämnas "bikepoint"-cykelservice, "infopoint"-turistservice och möjligheten att få något att äta.

NYHETSBREV 4. SERVICE I SAMVERKAN MAJ 2019.

När vi har aktuella projekt eller teman som ex. ett nyligen genomfört Livsmedelsseminarium har lanthandlarna bjudits in för att öka sina kontakter och kunna erbjuda mer närproducerad och lokal mat med kortare inköpskedjor. Samtliga handlare har erbjudits att teckna s.k. Skafferiavtal med Ljungby kommun. Det innebär att de lokala livsmedelsbutikerna har möjlighet att leverera mindre kvantiteter till skolor och äldreboenden i närheten.

Ny utvecklingsdialog

Vi håller på att ta fram ett mer strukturerat sätt att ha dialog och utveckling med orterna på landsbygden. ”Utvecklingsdialogen” är politiskt beslutad och årliga pengar har avsatts under en 3 års period och planen är att den startas upp under hösten 2019.

Fiber och mobiltäckning

När det gäller service i form av fiber ligger Ljungby kommun bra till och genom det egna energibolaget har 96% av alla fastigheter, både fritidshus och fastboende, erbjudits anslutning till fiber. Under våren 2019 kommer det att tas ett politiskt beslut om hur många som ska erbjudas fiber och i vilken takt fiberutbyggnaden ska fortsätta på landsbygden.

Förslag finns också på att ta fram en mobiltäckningskarta under våren 2019 för att se var vi fortfarande har ”vita fläckar”.

Vilka har ni dialog med idag när det gäller service på landsbygden?

De lokala sockenråden samt olika utvecklingsgrupper och företag. Länsstyrelsen samt Region Kronoberg.

Hur ser er medverkan ut i projektet?

Då jag kom in i det redan uppstartade projektet så har jag haft en dialog med processledaren Siv. När vi åkte iväg på konferensen i november började det egentliga arbetet med att forma en gruppering som kunde jobba vidare och bestämma hur vi

skulle jobba med det som kom upp i projektet Service i samverkan. Under maj månad kommer uppföljningsmöten hållas med de orter som hittills medverkat och då är det både tjänstepersoner och politiker som kommer att vara med, allt beroende på vilka frågor varje ort vill gå vidare med.

Jag har även deltagit vid ett fokusgruppsmöte för att ge input till den kommande digitala plattformen som håller på att tas fram i projektet Service i samverkan.



Foto: Ljungby kommun



Foto: Ljungby kommun



SIV LINDÉN

Processledare Ljungby kommun

Varför arbetar du med pilotprojektet

Service i samverkan i Ljungby kommun?

Känner mig förflyttad tillbaka till 70/80 talet då det genomfördes ett projekt i Sverige med åtta kommuner bl a Storuman och Ljungby. Kultur i boendemiljö – Gemenskap mellan generationer. Underifrånperspektiv och förändringsarbete. Nu fokus på service, men frågorna blir de samma. *Hur få en attraktiv landsbygd för boende och besökare?*

Ur en demokratisynpunkt är det viktigt att fånga upp behoven lokalt och sedan kommunicera med kommunen, regionen och länsstyrelsen samt vad man själv kan bidra med på orten.

Hur går arbetet i Ljungby kommun?

Att påverka kommersiella serviceutbud som lanthandel, post, apotek, drivmedel och betalningstjänster är en evig fråga men många förslag kommer fram på servicepunkter som kan öka underlaget.

Projektet jobbar nära processen med att ta fram en ny Översiktsplan och många träffar har genomförts.

När vi bjuder in till möten tycker jag det är fantastiskt att det kommer 30 – 40 personer. Totalt har vi genomfört processen ”World Café” med 230 personer. Att sammanställa ”skörden” av alla förslag och skicka tillbaka till alla medverkande och diskutera dessa i vår kommungrupp tillsammans med kommunalråden, landsbygdsutvecklare och representanter från lokala grupper är väldigt utvecklande.

Många frågor är inte kommunala och det är värdefullt att vi har en regional grupp med Region Kronoberg, Länsstyrelsen, kommunerna och representanter från de lokala utvecklingsgrupperna.



Siv Lindén processledare i Ljungby kommun. Foto: privat

Hur ser dina förväntningar ut inför 2019?

Nu väntar en spännande uppföljning med återträffar. Vi utgår ifrån datum och dagar som passar bygden. Viktigt att det inte kolliderar med t e x gymnastikföreningens arrangemang. De får ge förslag på vilka frågor och representanter från olika nämnder som de vill träffa. Genomgående finns det önskemål om att kommunstyrelsens ordförande Magnus Gunnarsson och kommunalrådet Lars Ove Johansson kommer. Landsbygdsutvecklaren som sedan skall fortsätta med landsbygdsdialoger står också högt upp på önskelistan. Träffarna blir i Vittaryd, Hamneda, Bolmsö/Tannåker och Stora Ljunga.

Vi arbetar även med att ta fram en plattform för landsbygdsutveckling med fokus på samverkan mellan lokala föreningar/ utvecklingsgrupper och kommunen. Att utveckla ett arbetssätt som stärker strukturer, ekonomi och fysisk planering som verkar långsiktigt över tiden när det gäller behov av servicelösningar och lokal utveckling.

MAGNUS GUNNARSSON

Kommunalråd (M) Ljungby Kommun

Vår ambition är att servicen på Ljungbys landsbygd kommer att öka. 2020 kommer vår nya översiktsplan att vara klar och i den kommer det att finnas inriktningar för landsbygden.

I vår kommun har vi dessutom sedan ett år tillbaka en ny vision: ”I Ljungby kommun formar vi framtiden tillsammans, 35 000 invånare år 2035”. Idag är vi 28 500 personer i kommunen och för att vi ska kunna nå vår vision så krävs det att både tätort och landsbygd växer och för att landsbygden ska växa krävs lokal service.

I vår kommun har vi en mängd aktiva föreningar på landsbygden som kan delta och hjälpa kommunen i utvecklingsarbetet. Det finns också stora utmaningar när det gäller servicen på landsbygden. Vissa av dem, kollektivtrafik och vårdcentraler, råder vi tyvärr inte själva över utan här krävs ett bra samarbete med Region Kronoberg. En annan stor utmaning är kommunens yta som är en av södra Sveriges största.

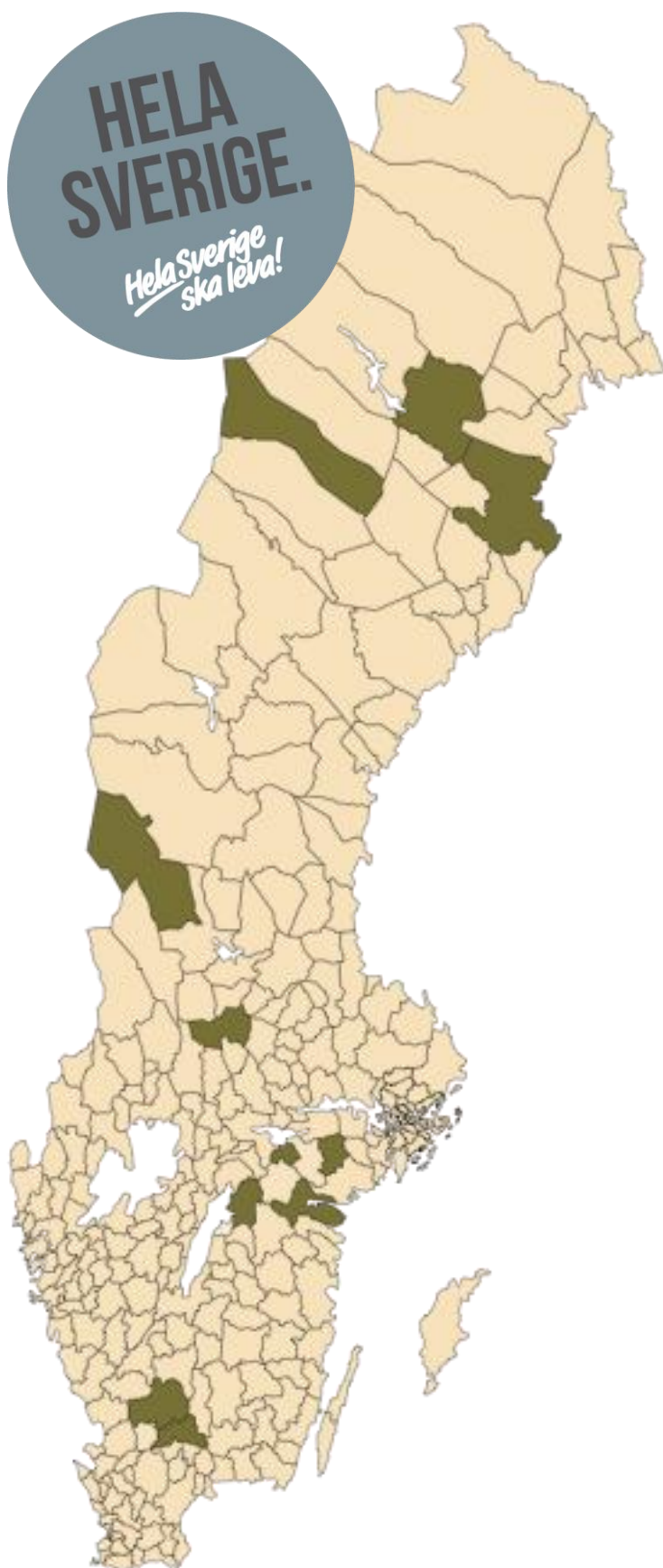
Förutom konkreta satsningar av oss politiker så är en kontinuerlig dialog det viktigaste som vi politiker kan bidra med.

Magnus Gunnarsson



Magnus Gunnarsson, kommunalråd
Ljungby kommun. *Foto: Ljungby kommun*

NYHETSBREV 4. SERVICE I SAMVERKAN MAJ 2019.



PROJEKTKOORDINATOR

Claes Becklin 010-489 13 55
claes.becklin@helasverige.se

LOKALA PROCESSLEDARE

Norrbottnen, Arvidsjaurs kommun:
Bertil Degerlund, 070-696 29 52
bertil.degerlund@helasverige.se

Västerbotten, Skellefteå kommun:
Martine Westerlund, 076-763 34 54
martine.westerlund@helasverige.se

Västerbotten, Storumans kommun:
Monica Falkner, 070-699 52 27
monica.falkner@helasverige.se

Dalarna, Älvdalens kommun:
Sigrid Larsson, 070-249 05 86
sigrid.larsson@helasverige.se

Dalarna, Ludvika kommun:
Pablo Ravanal, 070-782 90 15
pablo.ravanal@helasverige.se

Sörmland, Flens kommun och Vingåkers kommun:
Åke Peterson-Sandklef, 070-595 80 40
ake.sandklef@helasverige.se

Östergötland, Norrköpings kommun:
Pia Liedholm, 073-664 57 64
pia.liedholm@helasverige.se

Östergötland, Motala kommun:
Ewa Carlgren Nilsson, 070-270 03 60
ewa.carlgren@helasverige.se

Kronobergs län, Ljungby kommun och Älmhults kommun:
Siv Lindén, 070-208 61 43
siv.linden@helasverige.se

HELA SVERIGE SKA LEVA

Stortorget 7, 111 29 Stockholm
Telefon: 010-489 13 50
E-post: info@helasverige.se
www.helasverige.se

Prenumerera på nyhetsbrev?
Kontakta
claes.becklin@helasverige.se